

УПРАВЛІННЯ САМООСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

І.С. Дереза

Анотація: Розглянуто управлінський аспект самоосвітньої діяльності студентів педагогічних університетів та вказано характерні риси управління самоосвітньою діяльністю під час навчання вищої математики.

Annotation: It is considered the management aspect of self-education of students of pedagogical universities and management features are self-educational activities during the study of higher mathematics.

Сучасність пред'являє все більш жорсткі і різносторонні вимоги до випускників вищих навчальних закладів та процесу їх підготовки. Виконання поставлених перед педагогічною вищою школою завдань неможливе без розвитку у майбутніх вчителів, в тому числі і майбутніх вчителів математики, самостійності та здатності критично мислити, без бажання постійно поглиблювати свої знання, займатися самоосвітою, характеризуватися мобільністю та раціональністю під час прийняття рішень.

Завдання викладача педагогічного університету полягає в тому, що б змінити підходи в організації навчального процесу, забезпечити умови, стимулюючі у майбутніх вчителів математики потреби в самоосвітній діяльності, використовувати технології з оволодіння ними методикою самоосвітньої діяльності, проводити тренінги з розвитку їх професійних якостей та формування готовності до самоосвітньої діяльності.

Аналіз університетської практики показує, що в процесі навчання вищої математики в педагогічних університетах реалізуються далеко не всі можливості самоосвітньої діяльності, хоча саме в процесі цієї діяльності відбувається накопичення індивідуального досвіду засвоєння і використання математичних знань, умінь і навичок, формується і розвивається самоосвітня компетентність. Однією з причин цього ми вбачаємо у відсутності добре організованого управління самоосвітньою діяльністю студентів викладачами під час навчання вищої математики.

Результати вивчення проблеми оптимізації навчального процесу вищої школи вказують на те, що педагогічне управління самоосвітньою діяльністю повинно бути постійною складовою підготовки студентів до самостійної професійної діяльності.

Управлінський аспект самоосвітньої діяльності на заняттях з вищої математики супроводжується забезпеченням для кожного майбутнього фахівця формування позитивної мотивації, оволодіння вміннями самостійно ставити цілі, конструювати зміст самоосвітньої діяльності, обирати методи та форми роботи з різними джерелами інформації, здійснювати самоконтроль та самоаналіз навчальних досягнень.

Характерними рисами управління самоосвітньою діяльністю студентів під час навчання вищої математики є:

- усвідомлена та планомірна взаємодія суб'єктів навчально-виховного процесу на заняттях з вищої математики;
- наявність причинно-наслідкових зв'язків між управляючою підсистемою (викладач) та об'єктом управління (студент);
- здібність підсистеми, якою управляють, переходити із одного якісного стану в інший;
- здібність системи управління виконувати задані функції при визначених умовах протікання процесу;
- здібність системи зберігати рух за вказаною траєкторією, не дивлячись на різні зовнішні та внутрішні впливи [1, с. 56-57].

В результаті управління самоосвітньою діяльністю під час навчання вищої математики, увага викладача акцентується на формуванні у студентів системи знань, умінь та навичок, яка б забезпечувала ефективне оволодіння ними навчальним матеріалом, стимулювала мотиви і потребу в самоосвітній діяльності, сприяла усвідомленню значущості самоосвіти в професійному розвитку їх особистості.

Результативність управління самоосвітньою діяльністю студентів обумовлюється використанням в навчальному процесі дидактичних технологій. Ефективність цих технологій у підготовці студентів до самоосвітньої діяльності багато в чому визначається педагогічно доцільним вибором. При виборі слід враховувати їх можливості в досягненні проєктованих цілей і завдань, а саме:

- стимулюванні активності і самостійності студентів в вирішенні навчальних проблем;
- оснащенні способами продуктивної діяльності і прийомами роботи з різними джерелами інформації;
- розвитку мотивації творчості;
- поєднанні колективних, групових і індивідуальних форм.

Використання дидактичних технологій у процесі вивчення вищої математики є важливою умовою управління самоосвітньою діяльністю студентів. У нашій роботі найбільш ефективні інтегровані технології, які забезпечують практико-орієнтовану спрямованість управління самоосвітньою діяльністю, розвиток досвіду пізнавальної діяльності, закріпленню умінь самостійного конструювання знань, об'єктивної самооцінки, рефлексії. В ході використання цього виду технологій розвиваються уміння самостійно приймати рішення, нести відповідальність за їх наслідки, що створює основу для набуття досвіду самоосвітньої діяльності.

Зауважимо, що доцільно поєднувати інтегровані технології з іншими дидактичними технологіями (інформаційними, інформаційно-комунікаційними, проектною) в навчальному процесі. Це стимулює позитивну мотивацію і потребу в самоосвітній діяльності, створює основу для ефективного управління викладачеві формуванням готовності до самоосвіти, дозволяє їм орієнтуватися в інформаційному просторі і розвивати критичне мислення.

Отже, педагогічне управління самоосвітньою діяльністю студентів педагогічних університетів під час навчання вищої математики відкриває нові можливості для оптимізації навчального процесу та формування готовності до самоосвітньої діяльності, забезпечує результативність їх професійного становлення.

Література:

1. Максимова Т.С. Управління самоосвітою майбутніх інженерів під час навчання вищої математики / Т.С.Максимова // Дидактика математики: проблеми і дослідження: Міжнародний збірник наукових робіт. – Вип. 30. – Донецьк: Вид-во ДонНУ, 2008. – 248 с.